

реагування і поліпшення показників ефективності. Автоматизація з використанням процесного підходу дозволяє виключити з дій співробітників рутинні операції, підвищити швидкість взаємодії працівників, а також оперативно перебудувати бізнес-процеси підприємства у відповідь на зміну умов ведення фінансово-господарської діяльності.

4. Удосконалення інформаційної бази та модифікація і поглиблення аналізу й оцінки результативних показників, тобто проведення ґрунтовного дослідження усіх напрямків управління фінансовими ресурсами підприємства за допомогою збору інформації з достовірних джерел, які допоможуть надати раціональну оцінку поточного стану підприємства.

Отже, підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами – це один із головних чинників удосконалення фінансово-господарської діяльності, динамічного розвитку та стабільного функціонування підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. В ринкових умовах управління фінансовими ресурсами набуває особливого значення. Це пояснюється наявністю досить жорсткої конкуренції як з боку українських, так і зарубіжних підприємств, підвищення вимог споживачів товарів і послуг, які представлені ринком. З іншого боку, кожне підприємство є споживачем різних фінансових ресурсів. Для того щоб бути конкурентоспроможним на ринку, треба ефективно управляти фінансовими ресурсами. Це обумовлює необхідність їх подальшого наукового дослідження та визначення основних методів управління фінансовими ресурсами підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Горбан А. П. Управління фінансовими ресурсами підприємства / А. П. Горбан // Економічні науки. – 2010. – № 15. – С. 25-27.
2. Жаворонков Е. Механизм управления финансовыми ресурсами в строительстве / Е. Жаворонков // РИСК: Ресурсы, информация, снабжение, конкуренция. – 2009. – № 3. – С. 144-149.
3. Кантур С. Ф. Основные методы управления финансовыми ресурсами предприятия / С. Ф. Кантур, Н. А. Коцаб // Культура народов Причерноморья. – 2012. – № 222. – С. 76-77.
4. Шишкина И. В. Управление финансовыми ресурсами предприятия / И. В. Шишкина // Актуальные проблемы формирования механизма функционирования финансового рынка Российской Федерации. – 2009. – № 5. – С. 166-172.
5. Бланк И. А. Управление финансовыми ресурсами / И. А. Бланк. – М. : Издательство «Омега-Л»; ООО «Ольга», 2011. – 768 с.
6. Каширин А. В. Методологические основы формирования конкурентной системы управления финансовыми ресурсами в предпринимательстве / А. В. Каширин // Вестник Академии. – 2009. – № 3. – С. 57-59.
7. Ковалёв А. С. Методические подходы к формированию системы управления финансовыми ресурсами предприятия / А. С. Ковалёв, О. М. Кочановская // Финансовые исследования. – 2006. – № 13. – С. 106-115.
8. Скрипачев И. А. Особенности управления финансовыми ресурсами коммерческой организации / И. А. Скрипачев // Вестник Волжского университета им. В. Н. Татищева. – 2010. – № 20. – С. 162-167.
9. Волков Ю. Е. Сущность социального управления. Общее понятие об управлении / Ю. Е. Волков // Социология власти. – 2005. – № 3. – С. 3-24.
10. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2011. – № 7. – С. 277-283.
11. Ковалева А. М. Финансы в управлении предприятием / А. М. Ковалева. – М. : Финансы и статистика, 1995. – 417 с.
12. Шкробот М. В. Сутність та основи функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємств / М. В. Шкробот // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 3. – Т. 2. – С. 236-240.
13. Михеев А. Г. Использование «быстрых» показателей финансового риска для повышения эффективности управления финансовыми ресурсами в финансовых организациях / А. Г. Михеев // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2013. – № 8. – С. 184-190.

УДК 339.727.22:336.71(477)

Пономаренко О.О.

*аспірант кафедри міжнародної економіки
Української академії банківської справи Національного банку України*

ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ

У статті аналізуються причини розширення іноземних інвестицій в банківському секторі України. Вивчаються фактори зниження присутності зарубіжного капіталу в останні роки. На основі проведеного аналізу визначено першочергові завдання для підвищення інвестиційного клімату держави.

Ключові слова: іноземні інвестиції, банківський сектор, інвестування, банківська система, інвестиційна привабливість.

Пономаренко О.А. ПРОБЛЕМЫ ИНОСТРАННОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ В БАНКОВСКИЙ СЕКТОР УКРАИНЫ

В статье анализируются причины расширения иностранных инвестиций в банковском секторе Украины. Изучаются факторы снижения присутствия зарубежного капитала в последние годы. На основе проведенного анализа определены первоочередные задачи для повышения инвестиционного климата государства.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, банковский сектор, инвестирование, банковская система, инвестиционная привлекательность.

Ponomarenko O.O. PROBLEMS OF FOREIGN INVESTMENT IN BANKING SECTOR OF UKRAINE

This article analyzes the reasons for the expansion of foreign investment in the banking sector of Ukraine. Also the factors of reducing the presence of foreign capital in recent years are examined. First stages are proposed for improvement the investment climate of the state based on this analysis.

Keywords: foreign investment, banking, investment banking, investment attractiveness.

Постановка проблеми. Важливу роль у розвитку національної економіки відіграють іноземні інвестиції. Залучення коштів іноземних інвесторів сприяє активізації інвестиційного процесу, впровадженню нових технологій, використанню передового зарубіжного досвіду, розвитку малого і середнього бізнесу, зростанню інвестиційного потенціалу територій та ін. Іноземне інвестування набуває важливого значення для економічного розвитку. Світовий досвід свідчить, що без залучення іноземних інвестицій, не маючи доступу до сучасних технологій, країнам важко вийти з економічної кризи. Крім того, іноземні інвестиції сприяють фінансовій стабілізації країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему залучення іноземних інвестицій в український банківський сектор вивчали вітчизняні науковці, серед яких на особливу увагу заслуговують праці А.М. Гаврилюка, В. Гесця, А.О. Єпіфанова, О. В. Ігошева, В.В. Коваленко, В.Г. Костогриз, О. Рожко, О. М. Савлука, Т.Г. Савченко, Т.С. Смовженко та ін. В цілому роботи присвячені проблемам залучення іноземного капіталу, перевагам та недолікам експансії впливу зарубіжних інвестицій у банківську систему. Тим не менш, з огляду на вплив світової фінансової кризи та тривалої політичної кризи варто переглядати перспективи залучення іноземних інвестицій в українську економіку в цілому та в банківський сектор зокрема. Крім того, недослідженим є факт впливу експансії іноземного капіталу на фінансову стабільність економіки країни.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення проблем залучення іноземних інвестицій в банківську систему України, а також вплив експансії зарубіжного капіталу на фінансову стабільність країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема залучення іноземних інвестицій в українську економіку завжди була однією із ключових в розрізі формування ефективного фінансового ринку. Після світової фінансової кризи 2007-2009 рр. у зв'язку зі значним відпливом коштів населення та девальвації гривні у банківській системі виникла нагальна потреба у залученні додаткових коштів як для здійснення поточної діяльності банків (вчасне виконання власних зобов'язань), так і для забезпечення кредитування підприємств реального сектору економіки.

Одним із шляхів додаткової капіталізації банківського сектору (у т. ч. і на умовах субординованого боргу) є залучення іноземного капіталу, відкриття дочірніх банків іноземними материнськими компаніями. Останнім часом банківський сектор розглядався іноземними інвесторами як один із найбільш прозорих та безпечних напрямків фінансування. Так, згідно з даними Національного банку України, найбільший пік активності іноземних інвестицій спостерігався у 2011 році (рис. 1).

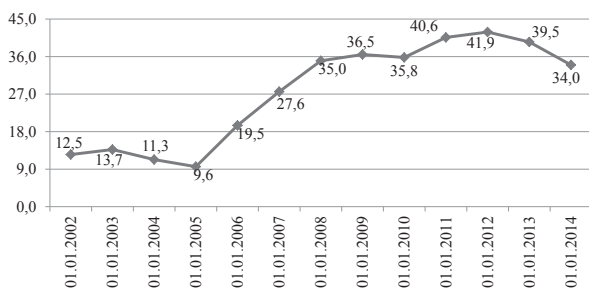


Рис. 1. Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків України, %

Джерело: складено на основі даних Національного банку України

Тим не менш слід зазначити, що дані відображають не лише чисті інвестиції з-за кордону, але й містять інформацію про припливу капіталу із офшорних зон, у першу чергу Кіпру (до весняної кризи 2013 р.). Тому, на нашу думку, цілком доцільно вважати меншу частку реального іноземного інвестування в банківському секторі, ніж офіційні дані центрального банку.

Причиною входження іноземних банків на інші ринки є пошук не переповнених, менш розвинутих та менш ефективних ринків для того, щоб реалізувати свої конкурентні переваги, такі як: якісніші послуги, менші відсоткові ставки на кредит, досконаліше управління ризиками, більший розмір капіталу. Крім цього, вважаємо, що для іноземного інвестора найбільш привабливим на українському ринку банківських послуг є:

- висока дохідність активних операцій (в порівнянні з іншими європейськими країнами);
- розвиненість банківської системи;
- високий попит на іноземні інвестиції;
- низькі бар'єри входження на ринок;
- відносно дешева робоча сила.

В останні роки роль іноземного капіталу в банківському секторі України мала тенденцію до зростання, зважаючи на збільшення кількості банків з іноземним капіталом протягом 2003-2012 років. Проте з 2013 роль іноземного капіталу почала мати низхідну тенденцію (рис. 2).

При цьому слід відзначити, що відплив капіталу приймав різні форми, такі як виведення фінансових ресурсів за кордон (у першу чергу в офшорні зони), продаж активів вітчизняним бізнесменам (наприклад, купівля групою «Смарт-холдинг» 96% акцій ПАТ «Банк Форум» в німецького банку Commerzbank AG, продаж ПАО «Сведбанк» українському банку «Дельта-банк» у 2013 році тощо).

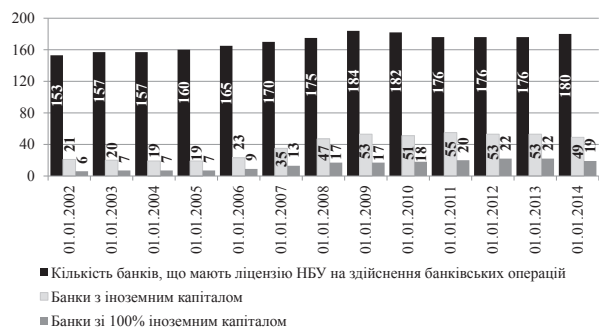


Рис. 2. Динаміка участі іноземного капіталу в банківській системі України

Джерело: складено на основі даних Національного банку України

Основними причинами різкого відпливу банківського капіталу слід відзначити такі:

1. Несприятливий інвестиційний клімат. Так, згідно із оцінкою Європейської бізнес асоціації індекс інвестиційної привабливості знаходиться на найнижчому рівні з моменту дослідження (у IV кварталі 2013 р. 1,88 пунктів із 5 можливих) (рис. 3).

2. Запровадження та імплементація міжнародних стандартів банківської діяльності (а саме Базеля III, що, на відміну від попередніх редакцій вимог Базельського комітету з питань банківського нагляду, носить обов'язковий характер для виконання), що призводить до необхідності, у першу чергу, європейських банків докапіталізувати материнську структуру для виконання всіх пунктів. Один із найбільш

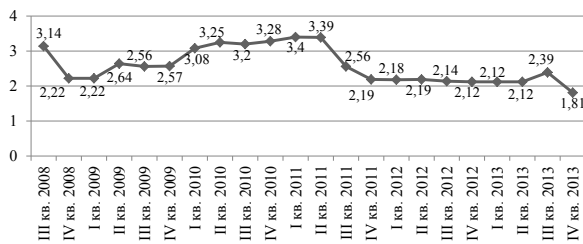


Рис. 3. Індекс інвестиційної привабливості ЄБА

Джерело: складено на основі даних Європейської Бізнес Асоціації

імовірних шляхів накопичення ресурсів – виведення капіталу з інших країн, які за фінансовими показниками своєї діяльності показують найгірші результати та динаміку.

3. Повернення коштів материнським структурам, що були тимчасово виділені під час світової фінансової кризи для підтримання дочірніх українських банків.

4. Неприятливий політичний клімат в країні, невизначеність із керівними органами влади, ймовірність військових протистоянь.

Крім того, системні проблеми ринку України продовжують негативно впливати на настрої інвесторів. Обмежений доступ до кредитування, непрозора нормативно-правова база, відсутність рівних умов ведення бізнесу поруч із вітчизняними банками, адміністративний та бюрократичний прес, високий рівень корупції тощо призводять до виведення іноземного банківського капіталу та зниження інвестиційної привабливості нашої країни.

На нашу думку, закономірними були процеси злиття та поглинання у банківській сфері, створення фінансово-промислових груп (наприклад, групи Райффайзен банку Аваль, Дельта банку, БМ Банку, ПУМБа тощо), що пояснюється необхідністю великих компаній в акумулюванні грошових потоків та їх швидкого перерозподілу в межах власних інтересів і, таким чином, нівелюючи частину проблем, які негативно впливають на настрої інвесторів.

Досить прогнозували у той же час було заміщення європейського капіталу російським. Оскільки, поперше, російські банки обслуговують у першу чергу компанії, які фактично розміщені на Україні, але в яких присутній російський капітал. По-друге, умови ведення бізнесу в Росії та в Україні досить схожі. Тому російські банки поруч з українськими можуть бути відносно конкурентоздатними.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, українська банківська система суттєво змен-

шила присутність іноземного капіталу у зв'язку з економічними та політичними причинами як внутрішнього, так і зовнішнього походження. Незважаючи на відчутну відносну привабливість українського ринку, іноземні інвестори схильні обмежувати присутність фінансових ресурсів у вітчизняній банківській системі. На нашу думку, для вирішення цього питання варто перш за все вирішити неекономічні проблеми країни, а саме кардинально провести реформи щодо побудови сучасної європейської країни справді з ринковою економікою, статус якої був закріплений ще у 2008 році.

Ми вважаємо, що процес зменшення іноземних інвестицій у вітчизняний банківський сектор призводить до зниження капіталізації банків і їх професійної активності. А, як відомо, банківська система є «кровоносною» системою економіки держави. Тому варто направити максимум зусиль для підвищення інвестиційної привабливості банківського сектору для диверсифікованих іноземних інвесторів.

Серед основних першочергових заходів, націлених на підвищення інвестиційної привабливості банківського сектору, слід відзначити оперативність, надійність та доступність інформаційно-організаційного забезпечення процесів інвестування, розвиток страхового та фондового ринку, переглянути механізми функціонування спеціальних економічних зон на території України тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базель III. Анализ новых требований Базельского Комитета. [Електронний ресурс] / Скоринговые системы и модели, кредитный скоринг Scorto. – Режим доступа : www.scorto.ru/downloads/basel_III.pdf – Загл. с экрана.
2. Вплив «втечі капіталу» на макроекономічний розвиток України [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/book/typ_ekon/07.htm – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
3. Геєць В. Іноземний капітал у банківській системі України [Електронний ресурс] / Джерело тижня. – Режим доступу : http://www.ief.org.ua/Text/DT_Inozkapital.pdf. – 08-14.07.2006. – Заг. з екрану.
4. Звіт (проміжний) про виконання науково-дослідної роботи за темою: « Розвиток механізму функціонування банківської системи України під впливом іноземного капіталу» [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/NC/SRW/DSRW/DSRW_c_02.pdf.
5. Квактун О.О., Цянь, Лю. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій у банківську систему України [Текст] / Квактун, О.О., Лю Цянь // Економічний простір. – 2013. – № 75. – С. 20-28.
6. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.
7. Офіційний сайт Європейської бізнес асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eba.com.ua/uk>.